

گفت‌وگوی صبا با محمدرضا حق‌نگهدار، کارگردان فیلم «گمشده در زمان»

سینمای تجربی در جستجوی وسعت مرزها

معصومه دهقان
گفت‌وگو

محمدرضا حق‌نگهدار، متولد ۱۳۶۵ در شیراز، یکی از چهره‌های شناخته شده سینمای

تجربی است. او که ابتدا به تحصیل در رشته حقوق قضایی پرداخته، به سرعت به دنیای سینما جذب و آموزش‌های خود را در انجمن سینمای جوان شیراز دنبال کرد. با این فیلمساز درباره تازه‌ترین اثرش با نام «گمشده در زمان» که در جشنواره فیلم کوتاه تهران حضور دارد، صحبت کردیم.

شروع فعالیت سینمایی شما از کجا آغاز شد؟

من ابتدا در رشته حقوق قضایی تحصیل می‌کردم، ولی علاقه‌ام به سینما باعث شد که به انجمن سینمای جوان شیراز بروم. در اینجا بود که دوره‌های آموزشی فیلمسازی را گذراندم. الان تقریباً ۱۱ سال است که به عنوان مدرس سینمای تجربی در انجمن سینمای جوان فارس تدریس می‌کنم. سینما همیشه برای من یک علاقه شخصی بود که به تدریج تبدیل به یک حرفه شد.

این فیلمی که در جشنواره فیلم کوتاه تهران به نمایش درآمد، چندمین فیلم شماست؟

این ششمین فیلم کوتاه من است. البته کار اصلی من ساخت مستندهای بلند است. بعد از مدت‌ها تصمیم گرفتم یک فیلم کوتاه بسازم. سینمای تجربی همیشه برای من جذاب بوده و به همین دلیل این فیلم تجربی را ساختم. باید بگویم که سینمای تجربی همیشه برای من جذاب بوده و در این حوزه همیشه سعی کرده‌ام نوآوری داشته باشم.

ایده این فیلم از کجا آمد؟

یکی از دغدغه‌های من این بود که چطور شوق‌های دوران کودکی می‌توانند در مقابله با فرسایش‌های زمان و شرایط زندگی به ما کمک کنند. به ویژه وقتی که سن مان بالاتر می‌رود، متوجه می‌شویم که این شوق‌ها می‌توانند به عنوان منبع انرژی و تازگی عمل کنند. این ایده ذهن من را مدت‌ها درگیر کرده بود و فکر کردم که می‌توانم این مفهوم را به شکل یک فیلم تجربی مطرح کنم.

چقدر زمان برد تا این فیلم ساخته شود؟

در واقع خیلی زمان بر نبود. فیلمبرداری تنها در یک روز انجام شد و مراحل فنی، مثل تدوین و صداگذاری، در حدود دو سه روز به پایان رسید. البته باید بگویم که ایده این فیلم مدت‌ها در ذهنم شکل گرفته بود. به همین دلیل مراحل پیش‌تولید و ساخت خیلی سریع انجام شد.

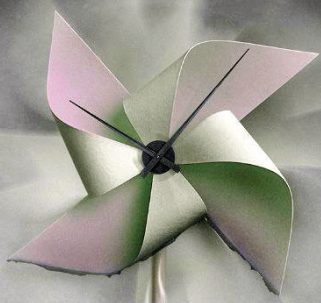
در ساخت این فیلم از چه تکنیک‌هایی استفاده کردید؟

چون این فیلم تجربی بود، تصمیم گرفتیم از تکنیک‌هایی استفاده کنیم که فرم و محتوا را با هم ترکیب کند. یکی از تکنیک‌های مهمی که در این فیلم به کار بردیم، تداعی است. تداعی یک روش است که به ما اجازه می‌دهد مفاهیم را بدون نیاز به گفتن مستقیم، از طریق کدگذاری‌ها و نشانه‌ها به مخاطب منتقل کنیم. همچنین رنگ‌ها در این فیلم به صورت ویژه

گمشده در زمان

Lost in Time

نویسنده و کارگردان
Director & Scriptwriter
محمدرضا حق‌نگهدار
Mohammad Reza Haghnegahdar
تهیه کننده
Producer
بهنام نثاری
Behnam Nesari

مدیریت شدند تا مخاطب احساسات بیشتری را تجربه کند.

در فیلم‌های تجربی، فرم بر محتوا غالب است. آیا در فیلم شما هم همینطور است؟

در سینمای تجربی، بله، فرم غالب است. هدف اصلی سینمای تجربی این است که دستور زبان سینما را گسترش دهد و به نوآوری‌های جدید برسد. این نوع سینما بیشتر به دنبال ایجاد تأثیری بر ذهن و احساسات مخاطب است تا اینکه بخواهد پیام خاصی منتقل کند. در فیلم من هم فرم به‌طور طبیعی برجسته‌تر از محتواست، اما این به معنی نادیده گرفتن محتوا نیست. مفاهیم و ایده‌هایی در این فیلم وجود دارند که به مخاطب منتقل می‌شوند، ولی در چارچوب سینمای تجربی، این انتقال مفاهیم به شکلی غیرمستقیم و از طریق فرم صورت می‌گیرد.

فیلم شما در چه لوکیشن‌هایی ساخته شده است؟

فیلم کاملاً در شیراز ساخته شد. این فضای محدود به ما این امکان را داد که تمرکز بیشتری روی فرم و المان‌های بصری فیلم داشته باشیم. ما نیازی به فضاهای بزرگ یا پیچیده نداشتیم و سعی کردیم با امکانات موجود، به خلاقیت برسیم. به عنوان یک مدرس سینما، همیشه معتقد بودم که با هزینه کم هم می‌توان آثار خلاقانه‌ای ساخت.

از بازیگری هم در فیلم‌تان استفاده نکردید.

نه، در این فیلم بازیگر نداشتیم. چون فیلم ما بر اساس تداعی و ارتباطات ذهنی مخاطب ساخته شده بود، تصمیم گرفتیم که از المان‌های مختلف برای ایجاد این ارتباط استفاده کنیم. به این ترتیب، نیازی به حضور بازیگران نبود و همه چیز حول محور تصاویری که تداعی‌هایی از دوران کودکی به ذهن مخاطب می‌آورد، چیده شد.

چه چالش‌هایی در تولید این فیلم داشتید؟

بزرگ‌ترین چالشی که در سینمای تجربی وجود دارد، محافظه‌کاری فیلمساز است. ذهن ما عادت کرده که از تجربیات گذشته‌اش استفاده کند و به مرزهای آشنا برگردد. این موضوع با ماهیت سینمای تجربی که به دنبال نوآوری و شکستن مرزهای

قدیمی است منافات دارد. یکی از مهم‌ترین وظایف فیلمسازان سینمای تجربی این است که از این محافظه‌کاری عبور کنند و به سراغ مرزهای تازه‌تری بروند.

آیا تمایل دارید که فیلم بلند هم بسازید؟

بله، فکر می‌کنم همه ما علاقه‌مند به ساخت فیلم بلند هستیم. ولی واقعیت این است که سینمای بدنه در حال حاضر به سمت آثار با تنوع کمتر رفته است. به همین دلیل، برای فیلمسازی که به دنبال آثار متفاوت هستند، ورود به سینمای بلند دشوار شده است. از سوی دیگر، سینمای کوتاه می‌تواند یک مدیوم مستقل باشد و ارزش‌های خاص خودش را داشته باشد. ولی الان بحران اصلی سینما در ایران، محدود شدن فضای خلاقانه است و بسیاری از فیلمسازان جوان مجبور به سازش با سینمای بدنه می‌شوند.

جشنواره فیلم کوتاه تهران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

جشنواره فیلم کوتاه تهران یکی از مهم‌ترین رویدادهای هنری ایران است و تأثیر زیادی در تولید و پخش آثار هنری داشته است. با این حال، معتقدم که باید ظرفیت‌هایی فراهم شود تا آثار بیشتری که قابلیت نمایش دارند، دیده شوند. جشنواره باید به یک فرصت برای معرفی آثار با کیفیت بالا تبدیل شود و نه فقط محلی برای نمایش تعداد محدودی از فیلم‌ها.

